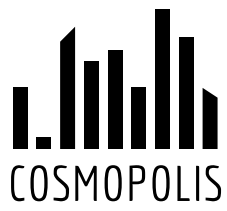

EMMA COWELLOVÁ

Dům v olivovém háji

EMMA COWELLOVÁ

Dům
v olivovém
háji

Přeložila Barbora Klasová

The House in the Olive Grove by Emma Cowell

First published in Great Britain by HarperCollins*Publishers* 2023

Copyright © 2023 Emma Cowell

Emma Cowell asserts the moral right to be identified as the author of this work.

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2024

Translation © Barbora Klasová, 2024

Cover photo © StevanZZ / Shutterstock.com, NewAfrica / Depositphotos.com

ISBN 978-80-247-2680-9

Pro mého Tonyho

Prolog

Maria

NEW YORK, PŘED DESETI LETY

Když jsem byla malá, všichni si o mně mysleli, že jsem čarodějnice. Nestála jsem o to, prostě jsem vyčnívala mezi ostatními, což byl taky důvod, proč jsem toužila odjet z Řecka co nejdřív pryč. Připadalo mi, že musím výzvám života čelit docela sama..., aspoň po většinu času. Vytvořila jsem si proto svůj vlastní svět fantazie, který se odehrával mezi lučným kvítím a včelami na sluncem zalitých loukách. Teď v New Yorku, už jako dospělá, jsem si taky vytvořila prostor, který patří jen mně. Je však skutečný a skrývá se v mé kuchyni.

Z věšáku v předsíni popadnu klíče a zavolám nahoru na manžela. Bez odpovědi. Ten šťastlivec si zřejmě užívá přepychu hlubokého spánku.

Zamírím k východu a chodba přede mnou se pomalu plní pavučinkou stříbřitých vláken. Vznášejí se a trpytí v sluneční záři, až nakonec získají podobu mé milované babičky. *Jajá.*

Její drobná postava se zjeví ve dveřích a zastoupí mi cestu. Místo obvyklého radostného výrazu se však tváří ponuře. Upře na mě své oči jako dva korálky a snaží se mě přimět, abych pochopila něco,

co se mi nedaří rozluštit. Pod jejím upřeným pohledem mě začne brnět v zátylku a vzápětí mi hlavou prolétne série chaotických obrazů – sporák, pánev, štiplavý zápach prskajícího oleje.

Zamračím se, zatímco obrazy se i s vidinou babičky postupně vytrácejí.

Od nepaměti jsem schopná vídat mrtvé. Mám dar neblahých předtuch – mimosmyslového vnímání, čarodějnické magie, říkejte si tomu, jak chcete. Jemná mlha se pozvolna rozpouští, stejně jako mizí i mravenčení v mých zádech. Dneska je to ale jiné.

Když procházím prostorem, kde se před chvílí objevil přízrak, a mířím ven, chvěju se. Měla bych varovat svůj tým, aby si dnes počíнал v kuchyni obzvlášť opatrně. Zdá se, že by se mohlo někomu něco stát.

Když běžím dolů po Hudson a Bank Street, ostrý podzimní chlad mi vysává vzduch z plic. Běhání do práce je mou meditací. Přeskakuju oblaky páry na chodníku stoupající z kanálových roštů a připadám si nepřemožitelná. Dunění metra, které cítím pod nohama, mi pumpuje do žil adrenalin. Všímám si změny světla předznamenávající příchod nového období. Listy na stromech září rezavými a zlatavými odstíny.

Přibíhám k *Mariině kuchyni*, mé překrásné restauraci v Soho, a při pohledu na kobaltový vývěsní štít mumlám svá každodenní slova díků.

Když vcházím do kuchyně, opět mě zamrazí v zádech, zatímco hlas mé *jajá* mi v hlavě opakuje své varování. Rozpačitě se rozhlížím kolem sebe po prázdném prostoru. Všechno je, jak má být. Pokrčím rameny a vychutnám si záchvěv vzrušení z nového dne. V duchu sčítám dary, kterých se mi dostalo. Mám štěstí. Mám lásku a žiju svůj sen. Nic mě nemůže zastavit.

Zamířím ke sporáku a natáhnu se pro pánev.

* * *

Alessandra

ŘÍM, PŘED ROKEM

Alessandra upevní k právě dokončenému náhrdelníku karabinku na zapínání a potom vrátí kleště na pracovní stůl. Zelený malachit se leskne, některé kameny jsou tmavší a barevně sytější než ostatní. Náhrdelník je to masivní, ale okouzlující, a jí je jasné, že ho neprodá. Ještě dnes si ho vezme na sebe, zaslouží si výlet. Poté, co si ho připne na krk, chladné kameny okamžitě přejímají teplo jejího těla.

Při cestě přes trávník z malé dílny do domu jí pod bavlněnou noční košili pronikne ranní chlad. Alessandra nemohla v noci spát, a tak dala přednost kávě a kreativitě. Pracovala na náhrdelníku od brzkých hodin až do svítání. Málokdy je schopná v klidu odpočívat, pokud v její posteli leží muž, který není její manžel.

Když později toho rána stojí před zrcadlem a kartáčuje si dlouhé vlasy, které si barví do sytě zlatého blond odstínu, zkusí najít příčinu svého neklidu. Její půvabné tělo si stále uchovává kondici i graciéznost tanečnice, ačkoli od posledního vystoupení uběhly už desítky let. Díky atletické svalové paměti zvládají její končetiny i nadále náročný cvičební režim a zůstávají pružné a pevné. Něco se ale přece jen změnilo – přestala svému tělu rozumět.

Cizí muž už její postel opustil, byl celý nesvůj a tváře měl zarudlé. Neschopný přijmout proměnu noční vášně v ranní všednost se hned po jejím návratu z dílny s rozpačitým „*ciao*“ vytratil. Možná si až teď uvědomil, že už jí nejspíš táhne na šedesát, opojné přítmi jazzového klubu skrylo známky jejího stárnutí a zatemnilo

i schopnost racionálního úsudku. Přinejmenším jeho. Alessandra pokrčí rameny. Nijak jí na tom nezáleží, ostatně ani se ho nezeptala na jméno.

Po důkladné úvaze si vybere šaty – jedny z Phillipových oblíbených. Dobře doplní její nový výtvar, který má pověšený na krku. Na nachové barvě látky se zelené kameny ještě více rozzáří. Phillip se už brzy vrátí domů. Při té představě se usměje.

Plesnutí dopisů o rohožku ji vytrhne z myšlenek a ona se ladným krokem rozeběhne pro poštu. Tep se jí zrychlí, když si všimne známky na obálce, která je adresovaná jí. Rozlepí ji, třesoucíma se rukama rozloží dopis a očima hltá napsaný text. Potom si ho přitiskne k srdci a snaží se vstřebat jeho obsah, vzápětí si ho přečte znovu, aby se ujistila, že to není zlý sen. Nakonec se opře o zeď a pomyslí si, že se bude muset svěřit Phillipovi. Nikdy před sebou nic netajili, bez ohledu na to, jak bolestné byly novinky, které spolu sdíleli. Tahle cesta je zcela nečekaná, ani jeden nepředpokládal, že se na ni jednou vydají.

Jich první nevíтанé dobrodružství, které všechno změní.

* * *

Kayla

LONDÝN, PŘED TÝDNEM

Kluzký betonový chodník se leskne mastnotou a špínou. S rozevřenými deštníky působí ulice jako obrovský květinový záhon se záplavou pestrobarevných okvětních lístků. Ramena shrbená, kroky šplouchají v blátivých kalužích, zatímco ve dveřích se k sobě choulí stíny.

Kayla vidí, jak se k ní blíží autem, diskutují přitom o slovní hádance, kterou jim zhruba před deseti minutami dala. Neteční vůči jakémukoli nebezpečí se blíží k semaforům, proč by taky měli myslet na nejhorší? A proč ne? Kaylin otec dá levý blinkr. V dálce si všimne jiného auta, které dělá nepovolený manévr. Divoce kličkuje v pruhu vyhrazeném pro autobusy a rozstříkuje kolem sebe vodu. Kayla ztuhne, není schopná odtrhnout od toho výjevu oči, zatímco se kolem ní řítí modrá šmouha.

Auto vletí do křižovatky a svět znehybní. Nedokáže zabránit tomu, o čem ví, že bude následovat. S pocitem naprosté bezmoci sleduje, jak se vše znovu dává do pohybu, přikrčí se, když se ozve hrůzostrašná rána, děsivá kolize, která všechno změní, plech na plech, pištění a skřípění. Karosérie se zmuchlají jako papír zmačkaný do kuličky. Kayla otevře pusku k výkřiku, místo jejího hlasu však tmou prořízne hlas někoho jiného.

„Mami, mami, pomoc! Je tu lev a kouše mě do prstů u nohy!“

Vysouká se zpod zamotané přikrývky a automaticky pohlédne na prázdné místo vedle sebe, kde obvykle spával její muž Daniel, potom se rozeběhne do dceřina pokoje. Zoufalý jekot jí rezonuje v uších.

„Rosie, ty jsi mě vyděsila,“ zalapá po dechu. Zkřížené paže si přitiskne k hrudi a snaží se vzpamatovat z vlastního děsivého snu. „Žádní lvi tu nejsou a prsty u nohou máš všechny, broučku.“

Kayla sevře Rosie do náručí a něžně odhrne dceři z pocené pramínky zrzavých vlasů z čela, touží přitom, aby i jí poklesla hladina adrenalinu a přestalo jí bušit srdce. Vracející se noční můra je u pětileté Rosie novinkou, imaginární lvi, kteří jí ukusují prsty u nohou, se teď objevují téměř denně a všichni začínají trpět nedostatkem spánku. Tedy „všichni“ v tomto případě znamená Kayla. Daniel spí jako zabitý, ať už si ustele v pokoji pro hosty, nebo

ne. A tak Kayla drží malé tělíčko Rosie v náručí, něžně ji kolébá a doufá, že dívenka znovu usne, tentokrát bez zlých snů. Sama by si přála totéž, ale to se jí zřídka kdy splní. Po většinu noci ji pronásledují hororové představy smrti jejích rodičů. Ošklivé sny mají s dcerou společné, stejně jako ohnivě rudé vlasy.

Něžně dcerku znovu přikryje a políbí ji na čelo. Potom se po špičkách vytratí z jejího pokoje, jen silou vůle přemůže nutkání zůstat u ní až do rozednění.

Přes zábradlí v chodbě je přehozený Danielův kabát. Kayla ho ani neslyšela v noci přijít, takovou má pracovní dobu. Jeho náročná práce, vedení oddělení vražd v západním Londýně, je v ostrém kontrastu s Kayliným světem článků o jídle, televizních gastronomických show a oslnivého, byť nuceného veselí. Neví, jak manžel dokáže každodenní hrůzy, kterými se zabývá, oddělit od běžného života, nicméně on se jí v podstatě nikdy nesvěřil, jak moc se to podepisuje na jeho duševním zdraví. A v tom právě spočívá jejich problém – už dlouho spolu téměř nemluví, existují vedle sebe spíš jako dva známí nebo spolubydlíci než jako dva milenci. Častěji mluví s její asistentkou než s ní.

Kayla zvedne jeho sako. Mateřství a do toho zvládání náročné profese narušilo její životní rovnováhu a jejich manželství tím utrpělo možná až nenapravitelnou újmu. Kayla v sobě i přesto živí naději, že by se jim ještě mohlo povést opravit znovu to, co se nezadržitelně rozpadá.

Odnáší Danielův kabát dolů, aby ho pověsila pod schody. Když se chystá zavřít dveře od šatní skříňe, ucítí závan parfému, který nepoznává. Srdce se jí prudce rozbuší. Popadne Danielův kabát z ramínka a přitiskne si ho k nosu, snaží se nasát co nejvíce té vůně a přiřadit ji k něčemu známému. Ale nedaří se jí to. Zběsile mu začne vyprazdňovat kapsy, prohrabává se v nich ve snaze najít

důkaz. A opravdu po chvíli objeví účtenku ze včerejší večeře. Tvr-
dil jí přece, že byl v práci. Chvíli studuje ten malý útržek papíru,
který svírá v třesoucích se dlaních. Jedná se o účet za dva z luxusní
restaurace ve čtvrti Mayfair. Předražený, zbytečně okázalý podnik.
Zjevně chtěl na někoho zapůsobit.

Pomalou vystoupá vzhůru po schodech a s každým krokem se jí
oči čím dál víc plní slzami. Dýchá krátce a přerývaně. Tělo jí za-
plaví bolestné poznání, že tohle je zřejmě opravdový konec. Dopotáčí se přes odpočívadlo k pokoji pro hosty, položí ruku na dveře
a škvírou nakoukne dovnitř. Přece by si nezačal něco nového dřív,
než ukončí jejich manželství – z úcty k ní i k Rosie. Pozoruje své-
ho spícího manžela a vzápětí se jí hlava zatočí závratí.

Jediné, co v místnosti cítí, je ten cizí parfém.

Kapitola 1

Maria

SOUČASNOST, DUBEN

Ten pohled mě nepřestává překvapovat ani po deseti letech, co jsem zpátky v Řecku. Neustále se měnící obraz moře, který je zároveň uklidňujícím způsobem stále stejný. S očima upřenýma k horizontu vstřebávám všechny barvy a tvary moře, jako kdyby byly stvořeny jen pro mě. Něžné šplouchání vody, jemné šumění olivovníků a zdánlivě nekonečná, blankytně modrá obloha. Každodenní výjev z pohlednice, říše snů, můj domov.

Slunce mě probudilo s rozbřeskem, když se svými paprsky vplížilo přes podlahu až do mé postele. Je to naprostý kontrast s mým životem na Manhattanu, kde by mě patrně ve čtyři ráno vytrhlo ze snu skřípání a vrzání popelářského vozu před domem. Po návratu do rodné obce jsem měla pocit, jako bych vklouzla zpět do zapomenuté a místy potrané kůže. Konečně zase vím, kdo jsem, nebloumám anonymním velkoměstem.

Roztržitě vytrhávám plevel z květináčů na terase a jen neochotně u toho odvracím pohled od úžasného výhledu na moře. Břidlicové květináče přetékaají delikátně stříbřitými a výrazně zelenými sukulenty. Svými masitými výhonky se natahují k slunci a jejich

naducané listy připomínají široké sukně balerín. Vychutnávám si okolní klid, zhluboka vdechuju svěží slaný vzduch a dovoluji molekulám vůni a chutí útočit na mé smysly, kterými se nechám vést vpřed.

Příští týden se rozběhne první letošní turnus mé školy vaření, který zároveň znamená začátek maratonu směřujícího k podzimu. Když člověk žije z cestovního ruchu, jak je to v Petalidi běžné, znamená to, že duben se záhy téměř nepozorovaně přehoupne do léta a nekonečný seznam povinností roste ruku v ruce s prodlužujícími se stíny. Město zaplaví dovolenkáři a člověk se nebude moci na-dechnout, dokud se večery nezačnou zase ochlazovat a horečnatý žár neustoupí úlevnému poklidu.

Mám pocit, že od mého návratu do Petalidi, ke kterému došlo před deseti lety, ubíhá čas v mém přímořském útočišti čím dál rychleji. Rozhodnutí opustit Ameriku bylo překvapivě snadné, tolik věcí tehdy dospělo do svého konce. Moje manželství se rozpadlo a kariéra stagnovala, za obojí tak trochu mohla moje nehoda. Bez dětí, které by na mně byly závislé, stačilo jen zavřít dveře mé restaurace i New Yorku a bez výčitek otočit klíčem.

Zastavím se u toaletního stolku a zasunu fotku rodičů zpátky pod rám zrcadla. Nejspíš ji na zem shodil průvan. Zadívám se na jejich usměvavé tváře zamrzlé v čase. Otcova smrt mnou otrásla a vzbudila ve mně myšlenky na vlastní smrtelnost. Aspoň že zůstává dál v mých vzpomínkách, které mi poskytují velkou útěchu. Když zemřel, plakala jsem nad koncem svého dětství, ačkoli mi už bylo přes čtyřicet, truchlila jsem nad všemi svými ztrátami, byla jsem zaskočená tím množstvím loučení, která mě v poslední době překvapila. Nebyla jsem připravená na to, jak hluboký bude můj zármutek, nečekala jsem, že mě jeho odchod tolik zasáhne. To on mě povzbuzoval, abych opustila Petalidi a odjela za svými sny do

Ameriky. Poslechla jsem a za pětadvacet let, které jsem tam strávila, jsem toho dosáhla víc, než se mi kdy snilo. Do chvíle, než se celý můj život zhroutil, jsem měla pocit, že se mi splnila snad všechna přání.

Teprve teď, když mi je třiapadesát, jsem konečně sama sebou. Poprvé za neuvěřitelně dlouhou dobu také s jistotou vím, že jsem tam, kde mám být. Problémem jsou všichni ostatní v naší vesnici. Jenže tohle je můj domov. Nenechám se vyštvat z rodného města jen proto, že jsem jiná. Bylo to stejné, když jsem byla ještě dítě, a tuším, že ani v budoucnu se to nezmění.

Stáhnou si dlouhé, sluncem vyšisované vlasy do ohonu, pohled na odhalený krk mi připomene zázrak mého přežití. Nevratně porušená kůže je věčnou památkou na ten strašlivý den. Odlišuje mě od ostatních. Mohla jsem se propadnout do deprese, uzavřít se před světem do polámané ulity a užírat se sebenenávisť kvůli ztracené kráse. Pro mého bývalého manžela jsem se stala natolik odpudivou, že mě opustil. Já se však snažím přijmout své stáří i se všemi klikatými liniemi mého zohyzdění. Jsem jedinečná. Tvar mých jizev připomíná neuměle nakreslenou mapu Ameriky. Můj vlastní atlas. Skvrny znázorňující prostor mezi Aljaškou a Brazílií. Jsem zdeformovaná, navěky znetvořená, ale stále jsem to já. Hlavně před sebou vidím jinou, možná i o kousek lepší verzi svého já – i přes můj současný vzhled.

V kanceláři v přízemí si znovu ověřím, zda nové účastnice mého kuchařského kurzu nemají nějaká dietní omezení. Kayla Mossová je slavná autorka článků o jídle a známá televizní osobnost, Alessandra Rossiová je šperkařka z Říma. Obě přijedou těsně před Velikonocemi, nejkouzelnějším svátkem, který v Řecku máme. Znáám Kaylu z bulvárních časopisů a taky sleduju její televizní show. Kdyby o mém podniku napsala dobrou recenzi, mohlo by mi to hodně

pomocť. Jsem zvědavá, jaká ve skutečnosti je. Příjezd celebrity do Petalidi způsobí rozruch, až se to rozkřikne mezi lidmi, což se nevyhnutelně stane. Když člověk žije na maloměstě, občas si připadá izolovaný – jako zlatá rybka v akváriu. Kayla by mohla dát aspoň všem zvědavcům důvod přesunout svou pozornost od mé osoby k někomu jinému. Pár známých tváří už mou školou vaření prošlo – méně významní členové královských rodin, herci, influenceři. Pomohli mi zviditelnit tuhle malou vesničku na mapě a díky tomu i přilákat další klienty, kteří se přijeli prostřednictvím vaření uzdravit.

Vedle nezbytných písemností mám v kanceláři uložené i pohledy a vzkazy od bývalých účastnic kurzu, které mi děkují za to, jak se jejich životy po pobytu v Petalidi změnily. Neubráním se úsměvu. To, že jsem díky své škole vaření dokázala někomu nasměrovat osud, je pro mě největší odměnou. Některé mé přijíždějící klientky jsou docela ztracené, často na rozcestí, bezcílně a nerozhodně tápající po stezkách života, jiné před něčím nebo někým utíkají a v tomto magickém koutu Řecka hledají novou perspektivu. Zdá se, že nikdo nepřijíždí jen kvůli novým receptům. Tvůrčí proces vaření je často motivuje k nalézání odpovědí na vlastní problémy, které se postupem času začnou vynořovat z hlubin jejich podvědomí a stoupat na povrch. Stejně jako stoupá těsto koláče *svatého Fanoúria*, když ho strčíte do trouby.

„*Kaliméra, mamá,*“ pronesu poté, co jsem s kávou v ruce zaklepala na dveře matčiny přístavby. Moje máma Eleni žije v samostatném křídle, které je dostatečně oddělené od hlavní budovy, aby jí dávalo pocit nezávislosti a mně jakýsi pokus o vymezení vlastního prostoru.

„*Kaliméra, ángelé mou,*“ odpoví a nazývá mě přítom andělem, ačkoli mi je jasné, že si ve skutečnosti myslí, že na sobě nosím

cejch ďábla. Ostatně stejný názor má většina lidí, co tu žijí. Občas se mi stane, že *mamá* přistihnu, jak se při pohledu na můj zjizvený krk tajně křížuje. Věří, že je to pro mě zasloužený trest za to, že jsem si „zahrávala s duchy“ – to se dělo ještě v době mého dětství, kdy jsem byla obdařená schopností předvídat. Tato schopnost mě však už dávno opustila. Odchod manžela se na mně podepsal a magické dovednosti téměř ustaly. Například to, že jsem jako dítě stejně zřetelně jako živé vídala i mrtvé, kteří po své smrti dosud nepřešli na druhou stranu, čímž jsem mezi lidmi v Petalidi vzbuzovala hrůzu. Nechápu, proč to někoho tak děsí. Duchové nemají v úmyslu nikomu ubližovat, chtějí jen dohlédnout na své milované, než budou povoláni k odpočinku. Jenže teď mě opustila i takhle schopnost – zřejmě další důsledek všeho, co se v New Yorku pokazilo.

Když jsem vyrůstala, nikdy jsem mezi ostatní nezapadala. Nemohla jsem se dočkat, až dospěju a budu odtud moct konečně zmizet. Ironií je, že když se mi to později vyplnilo, nemohla jsem se dočkat, až se sem zase jednoho dne vrátím. Změnila jsem se, což se bohužel nedá říct o postojích těch, co v Petalidi žijí dál. Ve vesnici mi říkají „*Mélissa*“, což znamená včela. Není to myšleno jako dobrácké přízvisko, ale coby výsměch mé vášni. Včely, které chovám, jsou mými nejvěrnějšími společnicemi. *Ty* mne totiž nesoudí ani nediskriminují.

Zatímco pokládám na matčin konferenční stůl kousek čerstvě upečené baklavy, vybavuju si modlitbu, kterou jsem potichu odříkávala, když jsem kladla tenké plátky filo těsta na sebe a zakapávala je medem ze svých úlů: „*Prosím, ať mi je matka oporou v svých rozhodnutích a ať mě nechá žít můj život.*“

Doufala jsem, že má prosba bude vyslyšena, a příliš jsem nepřemýšlela o tom, zda ji pronáším k Bohu či ke svému mrtvému otci.

Máma má plný klín květin a zelených bylin, pustila se očividně do výzdoby u příležitosti nadcházejících týdenních oslav řeckých pravoslavných Velikonoc. Proplétá květiny různých barev i velikostí s voňavými bylinami, kopřivami a divokým česnekem, aby zahнала zlé duchy. Do každé květinové dekorace potom přidá fíky a granátová jablka a jako každý rok doprovodí svou činnost slovy: „*Ve jménu plodnosti a prosperity*,“ a se smutným výrazem ve tváři se zadívá na mé břicho.

Otevřu dveře na terasu, abych dovnitř pustila teplý jarní vzduch. Už jsem se se svým bezdětným stavem smířila, matka však kvůli mně nepřestává truchlit.

„Víš, že si necháváš život proklouznout mezi prsty, Mario. Zůstaneš na ocet jako nějaká stará panna,“ varuje mě *mamá* a hrozí mi u toho pokřiveným prstem. „A taky nechápu, proč nemůžeš pracovat radši někde v taverně. Chováš se spíš jako Američanka než Řekyně, když zastáváš tolik různých činností, ale kvůli čemu? Kdybys byla vdaná, starala by ses o domácnost a manžela, ne jenom o sebe a o mě.“

Povzdechnu si, když matka spustí tuhle každodenní tirádu.

„Kdy se konečně hodláš zase vdát, *ángelé mou*? Pořád čekám a čekám a o svatbě nepadne ani slovo. Ve svém věku si už nemůžeš moc vybírat, obzvláště s tím...“ Zvedne oči od klína a nemilosrdným pohledem mi přejede přes krk, z jednoho konce na druhý, z Bostonu až do Maine.

Tohle ortodoxní nutkání každého oženit nebo vdát, zařadit všechny lidi do úhledných škatulek provdaných, ovdovělých či bezdětných, mě naprosto vyčerpává. Připadá mi, že se každý den musím s *mamá* kvůli něčemu dohadovat. Ať už je to omáčka, kterou by svedla lépe než já, její marné bédování nad tím, že jsem jí nedala vnoučata, nebo to, že zůstávám rozvedená a bez partnera,

vždycky si důvod k lamentování najde. Toužím po dnu, kdy mě má vlastní *mamá* konečně přijme takovou, jaká jsem, ale k tomu asi jen tak nedojde. Přesto vím, že mě má ráda... svým osobitým způsobem.

Skloním se a políbím ji na tvář, na oplátku mi třikrát něžně plivne do vlasů – *pfuj, pfuj, pfuj* –, aby zahнала zlé duchy, kteří tu podle ní číhají a ohrožují mě. Já o nich nevím, protože teď už žádné duchy nevidím. Sluneční paprsky políbí matčiny stříbřité šediny, které jsou v ostrém kontrastu s jejími tmavými vdovskými šaty, jimiž dává na odiv svůj neutuchající smutek. Napadne mě, jestli se ten cyklus smutku někdy uzavře, než se přivalí nová vlna, jako když moře s přílivem znovu zaplaví souš. Pohlédnu k pietnímu oltářku na příborníku. Vedle fotografií mého zesnulého otce je zapálená svíčka. Přípomínka ztracené lásky visí ve vzduchu jako přízračný přelud.

Vyjdu ven na žhavé slunce a nedokážu odolat magnetické přitažlivosti vody, zatímco mi v hlavě stále zní matčino naléhání ohledně svatby. Ztracená v myšlenkách kráčím olivovým hájem a ovocným sadem a v duchu rekapituluju svá rozhodnutí, která mě dovedla až do tohoto bodu. K tomu, abych měla pocit, že doopravdy žiju, žádného muže nepotřebuju. Pokud se někdo objeví, možná bych mu dokázala otevřít srdce, sdílet s ním své úspěchy... Ale potřebuju lásku k životu? Nikoli. Chci ji? To už je *jiná* otázka. Přiznávám, že jsem svůj sen o lásce dávno vzdala, přesto se mi čas od času zasteskne po něžných dotecích, chci znovu cítit bříška prstů, jak obkreslují mou zjizvenou kůži od brady až dolů, aby vzápětí mučivě zůstaly stát v oceánu, zatímco já bych umírala touhou nechat je putovat až do Antarktidy.

Voňavé citrony na mých stromech jsou už zralé, pár jich utrhnu a vdechnu jejich pronikavou vůni. Vzrušením mi naskočí husí

kůže a se závanem lehkého větru ke mně dolehne i hlasité bzučení včel. Vím přesně, co s citrony udělám – jejich kůru nastrouhám do sušenek, které ještě dnes dopoledne upeču. Kdykoli se mi dostane do ruky nějaká potravina, ať už je to ovoce nebo zelenina, ryba či drůbež, okamžitě mi hlavou bleskne nápad, co si s ní počnu, jako kdyby mi sama ta surovina radila, jak ji využít. Podobné je to ve chvíli, kdy se mám s někým setkat, najednou s jistotou vím, jaké chutě s daným člověkem souzní. Tak se teď totiž projevuje můj dar. Už nevidím do budoucnosti ani se nemůžu setkávat s mrtvými, jako kdyby mě můj manžel svým odchodem o tyto neobvyklé schopnosti připravil a nechal mi jen tu jedinou. Jako kdyby mě spolu s láskou, která s jeho odchodem vyprchala z mého srdce, opustili i duchové.

Až tady jsem zjistila, že umím léčit jídlem, že jsem prostřednictvím svého kulinářského umění schopná uzdravovat a napravit pochroumané emoce, instinktivně vybírat ty pravé příchutě, kterými dokážu odemykat cizí srdce. Moje klientky přijíždějí do Petalidi, aby se naučily vařit, podvědomě však hledají povzbuzení, odvahu uzavřít minulost a nalézt řešení. Prostřednictvím mých pokrmů objevují to, po čem už dlouho pátrají. Celé je to krásné, magické a hlavně moje.

Kráčím přes trávník, abych sklídila trochu medu od svých včel, v kapse zástěry nesu dvě prázdné sklenice. Tito roztomilí živočichové jsou mou velkou vášní, konejší mě svým bzukotem, zatímco neúnavně pracují na výrobě zlatého nektaru, vzácného platidla bohů. Pozoruju tu hustou kapalinu, jak po uvolnění speciálního kohoutu vytéká přímo do sklenice, každá krůpěj je plná sladké a lepkavé dobroty, ozvláštěněná vždy jedinečnou příchutí – tymiánu, oregana či levandule. Lidskou rukou nedotčený kouzelný výtvor přírody.

Zarazím se, když spatřím hromádku kamenů ve tvaru kříže.

Dnešní varovné znamení, kterým se mi někdo ze vsi snaží nahnat strach. Někdy jsou tyto symboly vytvořené z větviček a látky, z kousků mořského skla či nalezeného motouzu, občas znázorní jí *mati* – oko ďábla. Jeho posláním však není mě ochránit. Má mě upozornit, že mě sledují a že tu nejsem žádaná. Moji nepřátelé se skrývají pod rouškou anonymity a mají na mě spadeno, protože jsem v jejich očích jiná. První varovné symboly se začaly objevovat už před pár týdny a přiznávám, že se trochu bojím. Kříž rozkopnu a potom posbírám kameny a odnesu je zpátky na pláž nedaleko mé zahrady, vědomím toho, že si mě někdo bere stále na mušku, se mi zrychlí tep.

Zadívám se přes hladinu moře do dálky, na výběžek poloostrova Mani, který ohraničuje zátoku. Jeho povrch zdobí kamenné věže jako připomínka sousedských svárů z dob dávno minulých, kdy výška staveb symbolizovala převahu nad okolím. Ozvěna násilných okamžiků obtisknutá do krajiny, atmosféra nabitá lidskou krutostí, která tu rezonuje dodnes. Někdo z naší vsi mi přeje něco zlého. V kapse mi zavibruje mobil. Přichází zpráva od „nich“, mých zbabělých trýznitelů, jako kdyby mě zdálky pozorovali, jak rozebírám oblázkový kříž:

Nepatříš sem. Jsi služebnicí ďábla.

Zmiz, nebo uvidíš.

Vzdychnu a cítím, jak se mi proti mé vůli v záchvatu zoufalství roztřesou nohy. Přála bych si vědět, kdo mě natolik nenávidí, že mě musí tímhle způsobem drásat, ale kandidátů je víc. Zprávy začaly občasnými varováními, která doprovázely podivné výtvary blízko mých úlů, v posledních týdnech se však kamenné kupy u úlů

objevují stále častěji. Myslela jsem si, že jsem si užila už dost bolesti, která mě ostatně přivedla zpátky do mého rodiště, kde jsem si konečně splnila svůj sen a založila školu vaření. Zdá se však, že život mi nachystal víc lekcí, ze kterých bych se měla poučit.

Chápu to, ale i tak se v nejzazším zákoutí duše modlím, abych dokázala pochopit, proč se musím v tak pokročilém věku potýkat s dalším trápením.

Včela medonosná letí svou vlastní cestou, usedá na každý živý plot, než najde tu správnou rostlinu. Flóra a fauna, voňavé bylinky ji pohánějí a žijí ji při její neúnavné práci. Sviští podél pobřeží ve snaze najít tu nejsladší pochoutku, přibližuje se až nebezpečně blízko k vodě, pracuje v tandemu s větrem, nerušeně si pobroukává a prozpěvuje píseň, kterou vzdává hold všem živlům. Všimá si všeho a všech. Nikdo neunikne pozornosti jejích pěti očí.

Kapitola 2

Maria

Následujícího dne se vydávám po promenádě vedoucí podél kamenité pláže pod mou zahradou do centra vsi. Předchází mě vůně čerstvě upečených citronových sušenek, zatímco vítr mi zezadu čechrá vlasy a nadouvá šaty. Hory na opačné straně zálivu se v zajetí své liduprázdnoty tetelí horkým vzduchem, dusno je s postupujícím dnem stále větší.

Mírím na setkání velikonočního výboru, kde si rozdělíme role na sváteční víkend. Vím, že sušenkami, které nesu, vzbudím neolibost mezi ortodoxními věřícími, kteří stále drží přísný předvelikonoční půst, avšak dráždím je už dost svou pouhou přítomností, takže klidně můžu ještě trochu přilít do ohně jejich znechucení.

„*Já sas*, otče Kyriakidisi,“ pozdravím starého venkovského kněze, který mě zná celý můj život. Křtil mě, přijal mě mezi své ovečky a zatím nejevil žádné známky lítosti. Alespoň doposud.

Kostel svatého Mikuláše neboli *Agios Nikolaos* se blyští na slunci. Vysoká věž se zvonící doslova září bělobou a její terakotová střecha hází temně oranžové odlesky. Na okolním zeleném prostranství je rušno. Místní obyvatelé se chystají na oslavy, které koncem týdne vyvrcholí, vytahují na stožáry řecké vlajky a kmeny stromů obmotávají pestrobarevnými pentlemi.

„Podívejme se, *já sou*, buď pozdravena, Mario. Jsou teprve Velikonoce, a přitom to vypadá, jako kdyby už začalo léto.“

„Já vím, to horko je šílené. Díky bohu za klimatizaci!“

Kněz mi věnuje křivý úsměv. „Děkuju Bohu za spoustu věcí, ale klimatizaci jsem ve svých dnešních modlitbách ještě nezmínil.“

Dobrosrdečně si mě dobírá, patří k hrstce místních lidí, kterým tu očividně nevaším. Člověk by řekl, že když se mnou může mluvit kněz a nenarostou mu přitom rohy ani se mu nohy nepřemění v kopyta, mohlo by to inspirovat i ostatní, aby přestali věřit pověrám.

„Jestli si najdete chvílku, pošlete tomu nahoru i moje poděkování, prosím! Klimatizace mě zachraňuje každý den. A vy víte, že zachraňovat potřebuju pořád,“ dodám, a když se rozhlédnu kolem sebe, zachytím pár zkoumavých pohledů od starších žen, které mě považují za čarodějnici. „Mimochodem, nesu pár sušenek, aby si všichni ti, co mi házejí klacky pod nohy, trochu osladili život. Je v nich ale mléko, i když je pořád püst. Myslíte, že kvůli tomu přijdu do pekla?“

„Mario, ty schválně provokuješ, skoro jako by sis přála, aby tě ostatní mezi sebe nikdy nepřijali.“ Bílý plnovous otce Kyriakidise sebou pobaveně cuká, zatímco nacházíme úlevu ve stínu pod sloupy kostela.

„Vidíte, a v tom se mýlíte, otče. Víím, že někteří budou pohoršení, ale všichni nejsou tak zbožní, jak tvrdí. Nedodržují püst, i když to prohlašují. Večerní vítr ke mně donesl vůni pečeného masa. Věříte snad tomu, že jedí jen krevety *saganaki* a chobotnice, jak jim ukládají pravidla püstu? Já si to rozhodně nemyslím.“

„Za všechna léta, co tě znám, Mario, stále zpochybňuješ a pokoušíš hranice víry – tím, co říkáš, co vidíš a co víš. Já tě za to nesoudím ani o tobě nepochybuj, ale ostatní...? Proč si nechceš aspoň trochu usnadnit život?“

Chvíli přemýšlím o jeho slovech. Život *není* snadný, o tom už mě dostatečně poučily mé vlastní zkušenosti. Otec Kyriakidis je jeden z mála lidí, který rozuměl tomu, že vidím duchy, když jsem byla malá. Nechal mě, abych mu své zážitky vyprávěla, s pochopením mi naslouchal a dobromyslně pokyvoval, když jsem mu líčila, kdo všechno mě navštívil. Byla jsem schopná naprosto nevysvětlitelně pojmenovat a fyzicky popsat příbuzné, kteří odešli z tohoto světa před desítkami let. Mnozí to přičítali tomu, že jsem trávila spoustu času na hřbitově, a prohlašovali, že jsem si zapamatovala rodinný rodokmen a dokážu ho na požádání přeříkat. Jiní mě obviňovali z toho, že jsem malá drbna, která tajně naslouchá dospělým, a všude, kde se ocitne, sbírá informace.

Už je to dlouhá doba, co se mi naposledy někdo zjevil. Stýská se mi po těch mlžných postavách. Vždycky mi připadalo divné, že moje schopnost zmizela ruku v ruce s odchodem manžela, jako kdybych o svůj dar přišla ve stejné chvíli, kdy z mého srdce vymizela veškerá láska. Teď jsou to však včely a okouzlení z rodné země, co mi dává největší inspiraci, a zůstal mi dar velké intuice, co se týče chutí. Především však nevidím nejmenší důvod se stále před někým ospravedlňovat nebo se někomu zpovídat. Ostatní nevědí, že mé vize ustaly, ale to by na jejich postoji stejně nic nezměnilo. Jsem v každém ohledu poskvrněná, dost na to, aby si někdo dal tu práci a nechával mi u úlů své každodenní výhrůžné vzkazy. Dnes mě tam čekalo ďáblové oko vytvořené z listů a větviček, posléze mi přišla zpráva do mobilu s vcelku jednoznačnou výzvou:

Nejvyšší čas odjet, Mario.

Nikdo tě tu nechce.

Nikam to nehlásím; připadá mi to zbytečné. Co by s tím policisté mohli asi tak dělat? Jenom bych tím vyvolala další problémy a riskovala, že se ještě víc vyloučím ze společnosti, když na sebe strhávám tímto způsobem pozornost. Příznávám však, že jsem vystrašená. Je vidět, jak jsem sama. Dokonce i moje nejlepší kamarádka z dětství se mi vyhýbá. Bývaly jsme s Athenou nerozlučná dvojka, dokud jí nedošlo, že je příliš hezká a oblíbená, než aby se zahazovala s místní podivínkou. Přestala se se mnou bavit, když nám bylo jedenáct, a ze mě se stal ještě větší vyděděnec. Její bývalý manžel Leonidas, další spolužák, se kterým jsem si v dětství rozuměla, se před měsícem údajně taky vrátil do naší vesnice, alespoň to tvrdí moje matka. Neviděli jsme se desítky let, od té doby, co... Při té vzpomínce se zachvěju.

Ve škole byly do Leonida zamilované všechny dívky, já jsem se občas zkoušela jen tak z legrace podepsat jeho příjmením, Bala-foutisová. Byl výjimečně hezký, na svůj věk vysoký a silný, ve svém vývoji zcela přeskočil baculaté období, se kterým jsme se všichni ostatní potýkali. Pamatuju si, jak jsem obdivovala barvu jeho pleti – stačilo mu jednou vyjít na sluníčko a hned byl oříškově hnědý. Měl přirozené charisma a byl zkrátka neodolatelný. Opakovaně jsem se pokoušela zachytit ten oříškový odstín v barvě svých sušenek, ale nikdy se mi to pořádně nepodařilo. Vyměňovali jsme si kradmé pohledy přes učebnice, ale nenašla jsem odvahu ho před ostatními oslovit. Myslím, že se držel stranou, protože nechtěl riskovat, že se před zbytkem třídy znemožní. Když jsme však byli mimo dosah nemilosrdných očí našich spolužáků, sedávali jsme spolu na otcově louce mezi kozami a lučným kvítím a v té chvíli jsme byli nerozluční.

Žili jsme ve své tajné bublině. V době našeho dětství měli jeho rodiče dům hned vedle našeho, kousek dál po promenádě. Leonidas

byl u toho, když jsem se zamilovala do včel. Pozorovali jsme celé hodiny na louce, jak sbírají pyl, vymýšleli jsme pro ně různá jména a příběhy a s dětskou nevinností se jim chichotali. Vzpomínám si, jak jsem mu tvrdila, že jednoho dne budu včely chovat. Měla jsem tu vizi před očima v tak jasných obrysech, jako kdybych sledovala nějaký film. Byl mým snem nadšený a koupil mi k narozeninám knihu o úlech a o umění včelaření. Zajímalo by mě, jestli si to ještě pamatuje. Spíš ne. Jeho vzpomínky budou nejspíš zakalené tím, co se mezi námi posléze stalo. Od oné události jsem na té pláži nebyla. Schovává se tam v písku příliš mnoho duchů – především těch emocionálních.

Leonidas si musel po svém návratu do vsi bezesporu vyslechnout kruté posměšky na mou adresu, takže už jistě ví, že konečně chovám včely, kterými jsme jako děti byli tak fascinovaní, ale nejspíš mu to bude jedno. Už pro něj dávno nic neznamenanám. Kromě otce Kyriakidise byl jediný, který mě nepovažoval za blázna a věřil mým vidinám. Jenže jeho srdce nakonec získala nejkrásnější dívka z naší třídy, Athena, a žili spolu v manželském svazku ještě před pár lety, kdy se rozvedli. Mají čtrnáctiletou dceru Zoe, která si mě prohlíží se stejnou podezřívavostí jako její matka. Je škoda, že si svým znechuceným výrazem obě hyzdí tak hezké tváře.

Když si uvědomím, že otec Kyriakidis na mě zírá a čeká na odpověď, vrátím se v myšlenkách do současnosti.

„Jak vidíte, otče, přišla jsem, abych pomohla s organizací velikonočních oslav. Jinak vedu poklidný a naplněný život. Nemůžu za to, co si ostatní o mně myslí a co o mně říkají. Teď bych se ale ráda na něco zeptala já vás. Jste si jistý, že si nedáte sušenku? Víím, že jsou vaše oblíbené...“

Otec se rozesměje, zavrtí hlavou a otevře dveře do kostela. Opojná vůně kadidla přehluší i vůni mých doma pečených sušenek.

Možná bych si to měla vyložit jako vzkaz od Boha, že ani já, ani mé sušenky nejsme dnes v kostele vítány.

* * *

Když byly konečně všechny úkoly související s velikonočními oslavami rozděleny, schůze skončila. Cítím v zádech pohledy všech přítomných, když s pozdravem odcházím. Moje trpělivá zdvořilost je pokoušena jejich malichernými urážkami. Obvyklé klevetnice, v čele s Athenou, trousí na mou adresu pod zástěrkou víry bezbožné poznámky. Ve svém popichování si neberou servítky – takovou úroveň by člověk čekal spíš ve školce než u dospělých žen –, ale já se snažím zůstat klidná a nepovyšovat se nad ně. Můj úkol na letošních oslavách bude jako obvykle upéct tradiční velikonoční plence a já jsem si jistá (otče, odpusť), že to bude to nejlepší pečivo, jaké kdo jedl.

Cestou podél pobřeží domů učiním předsevzetí, že se od těch prostořekých klevetnic nenechám porazit, budu je jen litovat. Od dob svého dětství se nijak nerozvinuly, žijí pořád na svém malém písčúku a chovají se ke mně v místě, které je mým domovem, jako k vetřelci. Už před nehodou jsem byla v jejich očích spřažená s ďáblem; síť jizev na mém krku jen potvrzuje jejich obavy. Já jsem si už na své zohyzdění zvykla, tak proč by nemohly i ony? Stejně jako moje matka přikládají tomuto zranění jakýsi temný smysl, namlouvají si, že je to prokletí za mé „bezbožné“ vidiny. Bojí se jíst to, co uvařím nebo upeču, avšak nedokážou odolat všem těm vůním. Patrně se potom někde v koutě kají a v duchu bičují za to, že podlehly pokušení. A já je dál ubíjím svou laskavostí a jídlem.

Jdu zkontrolovat včely, jako to dělám každý den při západu slunce. Jejich bzučení mě uklidňuje, přenáší mě do jejich malého

hektického světa. Podnos se sušenkami leží vedle mě na trávniku. Většina je snědená, dvě skončily v mém žaludku. Ostatní k mému pobavení nenápadně kdosi uloupil z podnosu ve chvílích, kdy jsem se nedívala.

Opatrně otevřu první úl a vidím, že královna nakladla vajíčka tam, kam měla, mimo zavíčkové plásty s medem. Včely mě znají a pokračují ve své činnosti, zatímco já opatrně odstraňuji pavučiny. Zásoby medu jsou dostatečně velké pro jejich výživu i pro mé pečení. Na jaře je kolem úlů nejvíc práce. Musím zajistit, aby byly v dobrém stavu, kvůli letošní vlně veder je však nejdůležitější zajistit včelám stín. Převíslá část stříšky je na jedné straně popraskaná a zvětralá po zimních bouřkách, v současných vedrech se prkna začínají kroutit. Budu se muset ráno zastavit v truhlárně a železářství a koupit vhodná prkna na opravu, jinak se mi včely upečou zaživa, jestli bude tohle počasí pokračovat. Kdybych o některý z rojů přišla, zničila bych tím léta své práce. Už jedno včelstvo přišlo o královnu a započal proces brutální selekce. Raději včely nebudu rušit, dokud opět nezavládne řád.

*Sladké včelky, přeju vám hodně elánu do letu,
jsem vám neskonale vděčná, že jste tu.
i za úrodu medu s chutí tak sladounce jemnou,
jediné, oč vás prosím, je, zůstaňte tu se mnou.*

Odríkávám svou vymyšlenou básničku z dětství jako zaříkávadlo, zatímco vymetám těla mrtvých sviněk ve snaze udržet pro včely čistý pracovní prostor, stejně jako drhnu svou kuchyň po náročném večeri. Nepotřebuju používat kouř, abych včely uklidnila, poznají mě po hlase, protože na ně mluvím každý den. Jsou to mé důvěrnice a okřídlené společnice.

V duchu si vybavím své dvě nové klientky, Kaylu a Alessandru, a povím o nich včelám. Zavřu oči a vnímám zvláštní mrazení v zádech, zatímco má mysl spojí Kaylu s vanilkou a k Alessandře připojí skořici. S úsměvem potvrdím výběr obou chutí a spokojeně kývnu směrem k úlům. Podle těchto příchutí sestavím týdenní jídelníček.

Náhle mi do tváře zavane vůně sušenek. Bzučení v úle zesílí a neviditelný prst mi přejede po krku. Ve vzduchu se mísí ostré aroma citronové kůry s opojně sladkou vůní medových plástů. Na jazyku ucítím štiplavou chuť zkysaného mléka a z paměti se mi vynoří zapomenutá vzpomínka, zatímco se ingredience poskládají do logické posloupnosti. Před očima mi probleskne obraz mého otce, jak mi podává u snídaně lžičku a nutí mě, abych ochutnala jogurt, který vyrobil z kozího mléka. Načechranou bílou hmotu v misce pokape zlatavým medem.

Okamžitě vím, co bych měla upéct na velikonoční neděli. Nepřinesu jenom obyčejný koláč. Na ten velký den, který se bude odvíjet ve znamení ukončení půstu, připravím něco mimořádného a výjimečného.

Rozezní se večerní zvony, které vyženou kočky mezi olivovníky, zatímco mně se v hlavě rodí recept, jako když alchymista míchá zázračný lektvar. Citronovo-medový koláč upečený z jogurtu, přelitý citrusovým sirupem a posypaný mandlovými lupínky. Přidřepnu si a neslyšně děkuju větru i svým včelám. Představuju si tu vůni a chuťové pohárky mě lehce šimrají, jak předvídám jejich reakci. Tomuhle koláči se nic jiného nevyrovná.